

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 75 38

F: 01 369 78 32

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

Številka: 13-3/2019

Datum: 27. 11. 2019

ZAPISNIK

7. seje Sveta za invalide Republike Slovenije,

ki je bila v sredo 27. 11. 2019, ob 11.00 v prostorih

Zavoda RS za zaposlovanje, Rožna dolina c. IX / 6, sejna soba pritličje

Navzoči člani: Dragica Bac (MDDSZ), Maja Toni (MF), Bogdan Pezdirc (MZIP), Polonca Čižman Žagar (ZPIZ), Tomaž Bregar Horvat (ZZZS), Lea Kovač (ZRSZ), dr. Aleksandra Tabaj (SOČA), Karl Destovnik (ZIZRS) Brane But (INV.ORG), Dane Kastelic (INV. ORG), dr. Katja Vadnal (INV. ORG) in mag. Adolf Videnšek (INV. ORG),

Odsotni: Damijan Jagodic (MZ), Simon Žorga (MK), Jadranka Kološa Rop (MJU), dr. Manica Jakič Brezočnik (MIZŠ), mag. Barbara Kobal Tomc (IRSSV), dr. Valerija Bužan (SOUS), Ivo Jakovljevič (INV. ORG), Drago Koprčina (INV. ORG) in Emir Okanović (INV. ORG)

Ostali navzoči: dr. Richard Sendi in Saša Mlakar (MDDSZ)

PREDLAGAN DNEVNI RED:

1. Pregled zapisnika 6. seje Sveta za invalide RS.
2. Poslanica ob mednarodnem dnevu invalidov
3. Predstavitev projekta Za vse/4ALL in ugotovitve in ugotovitve glede dostopnosti grajenega okolja in informacij: Karl Destovnik in dr. Richard Sendi.
4. Razno

Predsednik Sveta Dane Kastelic je uvodoma pozdravil vse prisotne člane in še posebej pozdravil ministrico mag. Ksenija Klampfer in generalno direktorico Mauricijo Batič Zavoda RS za zaposlovanje.

Pozdravni govor je pričela generalna direktorica in poudarila pomen invalidov ter uspehe pri poklicni rehabilitaciji in zaposlovanja invalidov. Pozdravila je tudi ministrico in predsednika Kastelica. Predsednik je nato omenil težave z reha-svetovalci, ki veliko svojega dela vlagajo v invalide in da jih je premalo ter da je poklicne rehabilitacije več kot nekoč in bi posledično morale biti več tudi reha-svetovalcev. Izpostavil je tudi, da so po njegovem nepravilno umeščeni v delokrog del in nalog in je mogoče tudi to posledica, da prihaja do zaostankov pri obravnavah.

Povedal je, da prihaja 3. december mednarodni dan invalidov in prvič odkar vodi Svet za invalide RS si je resorni minister vzel čas in s svojim obiskom in nagovorom dal pomen Svetu in članom Sveta za invalide RS. Ministrici mag. Kseniji Klampfer se je zahvalil za to izredno sporočilno gesto in jo povabil, da prisotne pred mednarodnim dnevom invalidov nagovori in nakaže tudi usmeritve na področju socialnega in invalidskega varstva v Republiki Sloveniji.

Ministrica je pozdravila vse prisotne in v svojem govoru dala poudarek na to kaj je bilo v zadnjih letih storjenega na MDDSZ, pregled zakonov in projektov, obljubila, da bo ministrstvo še naprej delalo v dobro invalidov ter na koncu zaželela uspešno delo Sveta za invalide RS in čestitala vsem invalidom.

Nadalje je predsednik podal vprašanje dnevnega reda v potrditev ali dopolnitev.

Dnevni red je bil sprejet brez sprememb.

Ad.1

Pregled zapisnika 6. redne seje.

Sklep 1.1: Člani Sveta za invalide RS so soglasno sprejeli zapisnik 6. seje.

Ad.2

Poslanica ob mednarodnem dnevu invalidov.
Tabaj – dodati nekaj pozitivnega.

Sklep 2.1: Člani Sveta za invalide RS so sprejeli poslanico.

Sklep 2.2: Poslanico je potrebno posredovati MDDSZ PR službi za objavo v medijih.

Ad.3

Predstavitev evropskega projekta ZaVse/4ALL in ugotovitve Urbanističnega inštituta, govorca: Karl Destovnik in dr. Richard Sendi.

Karl Destovnik:

Uvodoma je izpostavil, da je projekt ZaVse/4ALL nastal na pobudo Zagovornika načela enakosti RS, ki je na podlagi posebne raziskave ugotovil, da v Sloveniji ni ustrezno poskrbljeno za boj proti neenakosti in za preprečevanje diskriminacije ranljivih skupin. Najbolj pogosto so poleg invalidov diskriminirani Romi, istospolno usmerjeni, begunci in socialno šibkejši. Pri invalidih sta najbolj izpostavljena vprašanje zaposlovanje ter dostopnost grajenega okolja in informacij. V ta namen je MDDSZ razpisal projekt na katerem so bili izbrani Združenje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Republiki Sloveniji (ZIZRS) kot koordinator projekta ter Slovenska filantropija in Zavod Vozim kot projektna partnerja.

Osnovni namen projekta je, da se skuša prispevati k zmanjševanju problema diskriminacije ranljivih skupin. V projektu so ranljive skupine razdeljene v dve in sicer v skupini B so posebnej invalidi, ker so specifična skupina in potrebujejo posebno obravnavo. V skupini A pa so vse ostale ranljive skupine. Glede ciljev projekta je izpostavil izboljšanje ozaveščenosti nevladnih organizacij in javnih institucij o pomenu enakopravnosti in krepitvi enakosti, izboljšanje razumevanja

diskriminacije in ozaveščenosti o tem, kako preprečiti diskriminacijo ter izboljšanje ozaveščenosti o možnostih varstva pred diskriminacijo najbolj izpostavljenih skupin v Sloveniji. Na področju varstva imamo trenutno dva instituta in sicer Varuha človekovih pravic in Zagovornika načela enakosti, katerima se bo po sprejemu zakona pridružil še Svet za invalide RS.

V analizi, ki je bila dodatno pripravljena v okviru projekta, so izpostavljeni razlogi za problematiko pri zaposlovanju invalidov ter pri dostopnosti grajenega okolja in informacij. Oba problema sta bila izpostavljena tudi v posebni raziskavi narejeni med nevladnimi organizacijami – pozvano 1600 subjektov. Tudi v nevladnih organizacijah prevladuje stališče, da so invalidi diskriminirani, dostopnosti ni dovolj na področju grajenega okolja, vključevanja v družbo in zaposlovanja. Na področju zaposlovanja so mnogokrat diskriminacije tako prikriti, da se jih ne vidi. Na vprašanje zakaj so invalidi na trgu dela v slabšem položaju je bil odgovor, da predvsem zaradi stališč delodajalcev, manj pa zaradi zakonodaje ali neučinkovitosti dela invalidov. Poudarek je, da je potrebno več storiti na področju spreminjanja zmotnih stereotipov in vzorcev pri delodajalcih. Nujno je potrebno povečati tudi znanja javnih uslužbencev o invalidih. Tudi mediji ne prikazujejo dovolj vseh pozitivnih dogodkov in praks pri zaposlovanju invalidov, raje izpostavljajo negativne dogodke. O invalidski problematiki se ne poroča korektno, etično, strokovno in objektivno, temveč senzacionalistično ali pa pokroviteljsko in z negativno konotacijo. Večina novic v zvezi z invalidi se nanaša na negativne dogodke, pozitivni dogodki pa ostajajo spregledani. Na področju dostopnosti je poudarjeno doslednejše izvajanje zakonodaje in predpisov. Implementirati je potrebno tudi Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z zahtevami glede dostopnosti proizvodov in storitev. Še naprej je potrebno širiti in izvajati projekt Občina po meri invalidov ter zagotavljati, da bodo vse informacije dostopne v primerni, razumljivi obliki.

Na podlagi analize in dosedanjega izvajanja projekta ugotavljajo, da je potrebno bistveno več narediti za splošno obveščenoost vseh javnosti o invalidih ter njihovi problematiki, za spreminjanje stališč delodajalcev pri zaposlovanju invalidov in s tem uveljavljenih stereotipov. Predvsem bo potrebno drugače prikazovati problematiko invalidov ter predstavljati primere dobre prakse in predstavitve narediti s pozitivnega vidika. Za drugačne prikaze problematike invalidov so pripravili posebne videospote, ki so pripravljene na način, da so sodelovale resnične osebe z imeni in priimki. To so bili ljudje, ki so šli skozi zaposlitveno rehabilitacijo do zaposlitve in so danes uspešno zaposleni. Pripravili so tudi različne predstavitvene plakate za vse glavne skupine ranljivih oseb obravnavane v projektu.

Preko dosedanje organizacije delavnic in drugih dogodkov ugotavljajo, da ni velikega zanimanja med ciljno skupino projekta to je med nevladnimi organizacijami. Na delavnicah je največ pozitivnega priznanja dobila delavnica izkušnja spreminja (kot v EU projektu ZMOREMO). Vsekakor pa ugotavljajo, da projekt prispeva k ozaveščanju prisotnih javnosti ter, da bi bilo potrebno sicer zagotoviti bolj trajen pristop ozaveščanju vseh javnosti – in tu bi po njegovem mnenju moral vstopiti Svet za invalide RS in pripomoči, da te aktivnosti postanejo trajno ozaveščanje. Povzetki in rezultati projekta bodo na zaključni konferenci tudi predstavljeni širši javnosti.

Dr. Richard Sendi:

Se je prvo predstavil in povedal, da je pričel svoje sodelovanje na tem področju že v projektu ZMOREMO in da dela na temo dostopnosti že od leta 2009.

Dejal je, da ko govorimo ovirah grajenega okolja in informacijskih ovirah je pomembna ozaveščenost o teh ovirah. Ne gre le o oviranosti invalidov ampak tudi drugih funkcionalno oviranih – mamice, starejši, začasno ovirani. Poudaril je zavezanost države na podlagi ratifikacije

Konvencije o pravicah invalidov. Poseben poudarek je dal na implementacijo Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z zahtevami glede dostopnosti proizvodov in storitev, ki bo stopila v veljavo maja 2022. Vse države članice EU morajo prilagoditi svojo nacionalno zakonodajo tej direktivi. Poudarek je dal tudi na Ustavo RS, ki zagotavlja enake možnosti vsem tudi invalidnosti. Navedel je le nekaj zakonov, ki so povezane z dostopnostjo.

Univerzalna gradnja objektov je pojasnil, da pomeni odpravo ovir in da ovir ne bo več v novih objektih. Težave so z obstoječimi objekti. Sprejet je bil tudi pravilnik za doseg univerzalne graditve. Pravilnik za zagotavljanje neoviranega dostopa... Poleg tega obstajajo tudi priročniki je dodal. Nujno je univerzalno oblikovanje. Strateško načrtovanje dostopnosti – MOP pripravil pred kratkim na podlagi Konvencije. Potrebno je upoštevati nacionalne usmeritve in API ter ga realizirati. Strategija dostopnosti Slovenije je nastala že leta 2005. Poudaril je tudi slabo odzivnost in razočaranost, ker je bila tako slaba odzivnost na predstavitev ter slabo pokrito s strani medijev. Povedal je, da so pripravili so ugotovitve raziskav o stanju v grajenem in komunikacijskem okolju. Ugotovitve so, da so v praksi invalidi še vedno diskriminirani na vseh področjih življenja. Precej je bilo sicer narejenega za gibalno ovirane, ne pa toliko za ostale invalide. V nadaljevanju je predstavil najbolj pogoste ovire. Tudi nerazumevanje javnih uslužbencev in njihovo nestrpnost, arogantnost. Potrebno je več ozaveščanja. Pojasnil, da so pripravili spletno stran pregledanih objektov (interaktivna spletna stran) in naredili metodologijo pregleda ter ocenjevanja dostopnosti. Bistveni poudarek ob zaključku je dal na ozaveščenost družbe, javnosti in javnih uslužbencev, pravzaprav vseh. Država mora učinkovito uresničevati pravice invalidov tudi tako, da uvaja in okrepi predpise in sankcije na tem področju (gradbeni inšpektorat). Vprašanje, ki se mu poraja je namreč zakaj pridobijo nepravilno grajene zgradbe uporabna dovoljenja in kaj dela inšpekcija.

Na zaključku predstavitve je Karl Destovnik predlagal, da bi Svet podprl in sprejel naslednje zaključke:

- usmeritve in naloge na področju dostopnosti grajenega okolja in informacij se prepočasi uresničujejo. Zato je potrebno doslednejše izvajanje zakonodaje glede dostopnosti objektov v javni rabi.
- Za spreminjanje stanja je potrebno zagotoviti trajno ozaveščanje javnosti o nalogah na področju dostopnosti in to preko različnih aktivnosti, ki morajo biti finančno podprte.
- predlaga se čimprejšnja implementacija Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z zahtevami glede dostopnosti proizvodov in storitev v nacionalno zakonodajo.
- MIZŠ in Univerzam se predlaga, da v izobraževalne programe vključijo vsebine s področja zagotavljanja ne-diskriminatornega dostopanja oziroma dostopnosti grajenega okolja in informacijskih tehnologij.
- posebno pozornost je potrebno nameniti tudi spreminjanju stanja na področju dostopnosti informacij za invalide v primerni obliki ter zato zagotoviti finančna sredstva (npr. priprava zakonodaje v lahko berljivi obliki).

Svet je na podlagi razprave pri tej točki dnevnega reda, v kateri je sodelovala večina prisotnih članov, sprejel naslednja sklepa:

Sklep 3.1: V poslanici ob mednarodnem dnevu invalidov se doda besedilo v katerem se opozori na izvajanje nalog na področju dostopnosti grajenega okolja in informacij. Predlog besedila pripravi Karl Destovnik.

Sklep 3.2: Svet bo pripravil obvestilo za MIZŠ in Univerzam v katerem bo predlagal, da se v redne izobraževalne programe vključijo vsebine s področja zagotavljanja dostopnosti grajenega okolja in informacijskih tehnologij za invalide in druge funkcionalno ovirane osebe.

Ad.4

Razno:

- Dr. Vadnal – je podala mnenje, da projekti ne smejo izzveneti in se morajo nadaljevati tudi po zaključku. Morali bi gledati vsebinsko vprašanje, da bi te projekti bili trajnostni, da postanejo del slovenske poslovne in siceršnje kulture. Drugo vprašanje se pojavlja glede o usposabljanja – študentje specialne pedagogike prirejajo Ustavo RS že 3 leta. Svet bi moral predlagati MIZŠ katere teme bi morale biti razpisane (teme, ki so bile predstavljene na sejah Sveta). Inštrument - Strateško pravdanje bi bila lahko ena od tem na tem področju. V Sloveniji tega nimamo. Zagovorništvo je pri nas amatersko in to je vse del raziskovalne politike in bi moralo biti urejeno. Nasloviti je potrebno na Skupnost Univerz pobudo za spremembe v učnem programu. Na koncu je omenila je tudi spolno nasilje nad invalidi, ki bi ga bilo treba obravnavati tudi pri zaposlovanju.
- Predsednik je predlagal še zadeve, ki bi jih obravnavali na naslednjih prihajajočih sejah v prihodnjem letu:
 - Uvod v celovito obravnavo.
 - Seznam Telesnih okvar.
 - Ne sme se pozabiti na gluhoslepoto (pobuda MZ) ; Svet mora zavzeti stališče.
- Predsednik ponovno obvesti vse prisotne, da je potrebno podati pobude za spremembe na:
 - MOP dokler je Stanovanjski zakon v javni obravnavi (poseben poudarek je dal na 104. in 106. člen).

Zaključek seje: 13.30 uri

Pripravila:

Saša MLAKAR
S E K R E T A R K A

Dane KASTELIC
P R E D S E D N I K